

4 üncü Petrol Rafinerisinin Konumu

Her sanayi tesisi az veya çok bir alt yapı inşaatına ihtiyaç gösterir. Tesisi kuran teşebbüs, alt yapı yatırımlarının en az değerde tutulmasını ister. Gerektiğinden fazla ve büyük tutulan, "beyaz fil" diye adlandırılan alt yapı projeleri, tesisin ilk maliyetini yükselterek üretecek malın fiyatına etkilemek suretiyle, ülkeye zararlı olurlar.

Bu gerçeğe göre bugün, Ereğli Demir - Çelik faciasının bir benzeri, üç milyon ton kapasiteli 4. Petrol Rafinerisinde tekrarlanmaktadır.

Türk Hükümetiyle Sovyet Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti arasında imzalanan anlaşma uyarınca, 13.5.1967 tarih ve 6/8170 sayılı kararnamede yapılması öngörülen yedi millî tesis arasında yer alan 4. Petrol Rafinerisinin inşaat yerini tesbit amacı ile T. P. A. O.ınca bir teknik uzmanlar heyeti kurulmuştur. Bu Heyet Ege kıyılarında Ayvalıktan Güllük'e kadar, rafineri yeri olabilecek bir milyon metrekarelik bir bölgeyi taramış, ön görülen sondajlar yaptırarak zeminin sağlamlığını ve inşaat durumlarını incelemiş, Ton/km. maliyet üzerinden ekonomik etüdüler yapmış, su ve enerji imkanlarını araştırmış, liman yol ve iskan durumları ve tevzi imkanları üzerinde durmuş ve neticede üç yerde karar kılmıştır. Bunlar öncelik sırasına göre :

1 — Kuşadasının Güneyi

2 — Seferihisar'ın Güney - Doğusunda Gümlü'dür mevkil

3 — Eski Foça'nın Güneyinde Hacılar Limanıdır.

Bunlardan ilkinde, inşaat alanı dümdüz olup yaklaşık olarak deniz kıyısı 15 kilometre uzunluğunda ve kara kısmının derinliği 3 kilometredir : Zemin yüzünün 7 metre altında sert bir bazalt kaya katı mevcuttur. İlerde rafinerinin yanında Petro-Kimya sanayinin kurulmasına da çok elverişlidir. Tesisin kuruluşu sırasında denizden gelecek malzemenin yükleme ve boşaltılması için Kuşadasındaki liman tesisleri de çok uygun düşmektedir. İkinci seçilen yer Gümlü-

Yazan :

Melih KÖKNEL
Yüksek Mühendis

dür'de ise deniz kıyısından yaklaşık olarak 400 metre uzaklıkta bir ada bulunmaktadır ki buraya yapılacak bir iskele her türlü geminin kolayca yanaşmasını sağlayacaktır.

Bütün teknolojik ve ekonomik etüdülere rağmen, T. P. A. O. lığı uzmanlarının yapmış oldukları çalışmalar bir tarafa itilmiş ve tesisin inşaatına, her yönden sakıncalı olan Menemen'in kuzeyinde Alağa'da Türkmen çiftliği mevkiinde başlanmıştır. Burada, zemin şartlarını uygun olmayışı, onbinlerce tonluk ham petrol tanklarının oturacağı alanda, Ereğli Demir - Çelik tesislerine benzer, kazıklı derin temel problemleri ortaya çıkarmakta ayrıca arazinin engebeli oluşu, büyük tesviye kazıları gerektirmektedir. Bunun dışında, limanın konumu ve derinliği büyük tankerlerin manevra kabiliyetine müsait olmadığı gibi, elverişli hale sokulması için de mali yönden, altından çıkılmaz büyük tarama işleri gerektirmektedir. Liman dışı hava şartları ise, bütün denizcilerin bildiği Qandari körfezinin gayri müsait hava şartlarıdır ve bu yüzden burası bir gemi mezarlığıdır. Liman dışında da esasen denizin fazla derin oluşu sebebiyle iskele tutturmak mümkün görülmemektedir. Bugün barış ve savaş ekonomisi ayrılmaz bir bütün olduğuna göre, deniz lojistiği yönünden de burası elverişli değildir. Türkmen Çiftliğinin en büyük sakıncalarından biri de, her çeşit tevsiî imkânından yoksun oluşudur. Diğer önemli bir sakınca da, rafineri için gerekli suyun bulunmasıdır. Bu da, DSİ programında bulunmayan bir baraj inşaatını zaruri kılmıştır.

Yukarıdan beri sıralayageldiğimiz bütün bu sakıncalar alt yapı maliyetini haddinden fazla arttırmakta ve özellikle inşaat süresini uzatmaktadır.

Bunların dışında, ilgili uzmanların beyan ettikleri ve şiddetle karışısında oldukları bir husus da, rafinerinin tek tip ham petrolü işleyecek nitelikte olmasıdır.

(Not : Akşam Gazetesinin 26.12.1967 tarihli nüshasından iktibas edilen bu yazı üzerinde sayın üyelerimizin göndereceği fikirlere de yer verilecektir. T.M.H)

Köşkler ve Resmî Dairelerin Kaçak İnşaat Olup Olmadığı Soruldu

Tabii Senatör Kadri Kaplan'ın, Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına verdiği sözlü soru önergesinde, Ankara'da yapılan çeşitli kaçak inşaatlar ve Ankara Belediyesinin, iktidarın etkisi altında kaldığına dair iddialar hakkında bilgi istenmiştir.

"— 1) Köşklere başlayıp resmî dairelere sırayet eden kaçak inşaatlar konusu gerçek midir ve ne işlem görmektedir?"

2) Yeni bir kanun çıkarılmış olmasına rağmen gecekonduların inşaatının her gün hızla artmasının sebebi nedir?"

3) İktidarların baskısı altında belediyenin özgürlüğünü kaybettiğinin esası nedir?"

4) Ankara'nın kirliliğinden kurtarılması yolunda belediye'nin çalışmasına ve bu işi başarmasına engel olan tutumlar nelerdir?.."

(Adalet)

DSİ Genel Müdürü "530 Baraja Daha İhtiyaç Var" Dedi

Devlet Su İşleri Genel Müdürü Arif Onat, bu yıl 2 milyar 146 milyon 536 bin 537 liralık yatırım yapılarak 12 ha. sulama, gebekesinin tamamlanacağını, 34.535 Ha. Arazi, 109 köy 52 mahallenin taşkından korunacağını 1958 Ha. sahanın kurutulacağını ve ayrıca 1967 yılında başlanan Hidroelektrik tesislerinin inşasına devam edileceğini açıklamış bu arada 8 bin Kw lık Seyhan Yüregir Hidroelektrik

Santralının da tamamlanarak hizmete sokulacağını bildirmiştir.

1967 YILI ÇALIŞMALARI

DSİ 1967 çalışma yılı 2. Genel Toplantısında konuşan Arif Onat, geçen yılki faaliyetler konusunda da açıklamalarda bulunmuş, özetle şu bilgileri vermiştir.

"1967'de 650 işyerinde faaliyet gösterilerek, 75083 Ha. yeni sulama şebekesi, 20794 Ha. sahanın taşkından korunması, yeniden 13 milyon metreküplük depolama, 57760 Kw. takat enstale sağlamış ayrıca 30 köy, 13 mahalle ve 4 kasabanın taşkından korunması temin edilmiştir.

1967 yılında Genel Müdürlüğü müzce işletilen santrallerden 969,5 milyon Kwh. ve kısmen veya tamamen DSİ'ce inşa edilip başka idarelerce işletilen Hidroelektrik santraller ile de 593 milyon olmak üzere toplam 1.562.500.000 Kwh. Enerji üretilmiştir. Bu miktar toplam istihsalin yaklaşık olarak yüzde 25'ini teşkil etmektedir. 1967 yılında sulanan sahanın 382400 Ha. olduğu ve sulamadan doğan gelir fazlasının 890 milyon lirayı bulacağı tesbit edilmiştir."

530 BARAJA İHTİYAÇ VAR

DSİ Genel Müdürü, Akarsu Rejimlerimizin düzene sokulması için yaklaşık olarak 530 barajın inşasına zaruret bulunduğunu, gerekli tesislerin inşası için 237 milyar liralık yatırım yapılması icabettiğini bildirmiş, 1963 - 1967 yılları çalışmalarına değinerek özetle şöyle devam etmiştir.

"Su ve Toprak kaynakları inkişafına gerektiği nisbette önem vermeden, bu kaynakları inkişaf ettirmeden, bir memleketin iktisaden kalkınması mümkün olamaz. 1963 yılı başında sulama şebekelerinin toplam miktarı 252.374 Ha. idi. 1963 - 1967 yılları içinde Devlet su işleri tarafından 332.560 Ha. Yeniden sulama şebekesi vücuda getirilmiştir.

(Yeni Tanın)

"Yurt Dışındaki 3200 Mühendisle 250 Milyon Lira Heba Olmuştur"

Mühendis, mimar ve doktor azlığından şikâyetçi olan ilgililer, "Türkiye'deki 3 mühendis ve mimardan biri ile 4 doktorun biri yurt dışında yerleşmektedir. Devletde bir mimarın

yetişmesi 400 bin, bir doktorun yetişmesi 900 bin liraya mal olmaktadır" demektedir.

Halen yurt dışında çalışmakta veya yerleşmiş doktor sayısı 3200, mimar ve mühendislerin sayısı ise 4 binin üzerindedir. Hükümetin alacağı tedbirler konusunda bir açıklama yapan Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi Başkanı Erdal Atabek ile Türkiye Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Sekreteri Demirtaş Ceyhun şunları söylemiştir.

Erdal Atabek :

"Türkiye'de 12 bin hekim vardır. Ve bunların 3200'ü yurt dışındadır. Bir hekim, 900 bin liraya mal olmaktadır. İş zevkinde ve parasında tatmin olmayan hekim yurt dışında solğu alıyor. Arkadaşlarımızın muhakkak ki yurt dışına çıkmalarına teşviliyoruz. Fakat şartlar onları Türkiye'den uzaklaştırmaktadır."

Demirtaş Ceyhun :

"Türkiye'de Odamıza kayıtlı mimar sayısı 3 bin bulmuştur. Mimarlarımızın ve bunun yanında mühendislerimizin yüzde 37,4'ü yurt dışında bulunmaktadır. Bir mimarın 400 bin liraya müllete mal olduğunu düşünürsek halen yurt dışında bin mimar ve mühendisin çalıştığı ve böylece 250 milyon liranın sokağa atıldığı görülür.

Almanlar, bizden Arapça bilen mimar isteyip, onları doğuya gönderip sömürüyorlar... Esasında biz de sömürülmüş oluyoruz.. Beyin ihraç ediyoruz ama aleyhimize olarak.."

(Tercüman)

Mühendis ve Doktorlar da Avustralya'ya Gitmek İstiyor

Dışişleri Bakanlığından yapılan bir açıklamaya göre, Avustralya'ya işçi olarak gitmek üzere doktor, dişçi, mühendis ve mimar gibi meslek sahiplerinin de teşebbüse geçmeleri ilgililerin dikkatini çekmiştir. Dışişleri Bakanlığı, bir çok doktor, dişçi, mühendis ve mimarın Avustralya'daki Büyükelçiliğimiz kanalı ile iş temin etmeye çalıştıklarını açıklamıştır. Bakanlık, mektupla yapılan bu teşebbüslerden hiç bir sonuç alınmayacağını bildirmiştir.

(Türkiye)

Mimarlarla Göre, Boğaz Köprüsünün Maliyeti 2 Milyar Lirayı Aşacak

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi yöneticilerinin düzenledikleri basın toplantısında 1973'de şehrimizi şöyle tarif etmişlerdir :

Şatafatlı bir köprüye sahip, suları akmayan, elektrikleri yanmayan, Sirkeci meydanında binlerce kişinin yatığı, Hacı gecekonduların şardığı bir İstanbul.

Toplantıda "Büyük İstanbul Nazım Planı Bürosu" başkanına şiddetle çatılmış ve "burada şehrimizin ekonomik, sosyolojik ve fiziksel yapısının analizlerinden çıkan gerçeklerine uygun bir plânlama değil, hükümetin emirlerine uygun bir plânlama yapılmaktadır" denmiştir.

Basın toplantısında Boğaz Köprüsü konusu da ele alınmış ve köprü'nün maliyetinin 300 milyon lira değil, 2 milyar 150 milyon lira olduğu öne sürülmüş ve şöyle denmiştir :

"Politik baskının kulhi plâncıların başları üzerindedir. Nitekim politikaya uygun plân yapmayı reddeden uzman Niyazi Duranay'ın işine son verilmiş, uzman Ergun Güren'e de mecburi izin verilmiştir.

(Milliyet)

Deniz Dibi Evi İnşa Ediliyor

İngiliz bilgileri deniz içinde basıncı altında yaşamının insanları ne şekilde etkileyeceğini tesbit için İskonya'nın Oban Körfezinde deniz tabanına yerleştirilecek iki odalı bir "ev" inşa ettirmeyi düşünmektedirler. Bu "ev" ters oturtulmuş bir çay fincanı biçiminde olacaktır. Evin boyu 9.60 metre, eni 3 metre yüksekliği 7 metre 10 santim olacaktır. Evde devamlı sıcak su, kalorifer ve kısa devreli televizyon bulunacaktır. 6 hafta su altında kalacak bu "eve" İskandinav Mitolojisindeki bir deniz-altı canavarının adı olan "Kraken" denmektedir.

Bilginler üçer haftalık devreler halinde bu evde yaşayıp, denizdeki balıkların ve bitkilerin hayatları hakkında da araştırmalar yapacaklardır.

(Vatan)

ZİHNİ ARISOY

1010 sicil numaralı değerli üyemiz Zihni Arısoy'un vefatını teessürle bildiririz.

Zihni Arısoy 1324 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiş; ve 1932 yılında Yüksek Mühendis Mektebinden mezun olmuştur.

Merhum çeşitli bayındırlık işlerinde çalışmış ve İstanbul Beşiktaş Yıldız Teknik Okulu Öğretmenliği yapmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri Merhuma Tanrı'dan rahmet diler, kederli ailesine ve bütün meslekdaşlarına taziyetlerini bildirir.

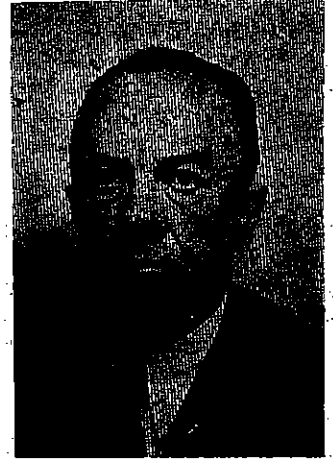

MEHMET SUMRA

Dergimizin 154. sayısında DSI Genel Müdürü Sayın Arif Onat tarafından yazılan bir yazı ile vefatını teessürle haber verdiğimiz 598 sicil numaralı değerli üyemiz Mehmet Sumra Ermenek'te 1324 yılında dünyaya gelmiş; İstanbul Yüksek Mühendis Mektebinden 1936 yılında mezun olmuştur.

Mehmet Sumra 30 yıldan fazla çeşitli Bayındırlık hizmetlerinde, Nafia Vekâleti Su İşleri teşkilâtında, DSI Seyhan Barajı, Kemer Barajı, Kesikköprü Barajı tesislerinde çalışmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri Merhuma Tanrı'dan rahmet diler, kederli ailesine ve bütün meslekdaşlarına taziyetlesini bildirir.

AZMİ KİREÇTEPE

2812 sicil numaralı değerli üyemiz Azmi Kireçtepe'nin 26.1.1968 tarihinde vefat ettiğini teessürle bildiririz.

Azmi Kireçtepe 1325 yılında Edirne'de doğmuş; 1932 yılında Yüksek Mühendis Mektebinden mezun olmuştur. Merhum mezuniyetinden sonra serbest olarak çalışmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri merhuma Tanrı'dan rahmet diler, kederli ailesine ve bütün meslekdaşlarına taziyetlerini bildirir.

4974 sicil numaralı üyemiz M. Oğuz İşbaşar Odamızdan almış olduğu hüviyet cüzdanını zayı etmiştir. Yeni tanzim olduğundan eskisi hükümsüzdür. İlan olunur.

(Mühendislik - 45)

★

4471 sicil numaralı üyemiz Tamer Güçlü Odamızdan almış olduğu hüviyet cüzdanını zayı etmiştir. Yeni tanzim olduğundan eskisi hükümsüzdür. İlan olunur.

(Mühendislik - 46)

★

3776 sicil numaralı Aydın Ay kendi hesabına yurd dışına çıkacağından Odamızdaki kaydı 31.12.1967 tarihinden itibaren terkin edilmiştir. İlan olunur.

(Mühendislik - 47)

4458 sicil numaralı A. Sinan Köseataç kendi hesabına yurd dışına çıktığından 30.9.1967 tarihinden itibaren Odamızdaki kaydı terkin edilmiştir. İlan olunur.

(Mühendislik - 48)

★

647 sicil numaralı üyemiz A. Erdoğan BİLAL Odamızdan almış olduğu hüviyet cüzdanını zayı etmiştir. Yeni tanzim olduğundan eskisi hükümsüzdür. İlan olunur.

(Mühendislik - 49)

UNESCO Hidroloji

Bursları

"Hidroloji Onyıl Programı"ndaki olmak üzere UNESCO tarafından hidroloji bursları verilecektir. Eğitim yeri ve ödenecek ücret henüz belli değildir. Müracaatlar Devlet Planlama Teşkilâtı ile Birleşmiş Milletler Mahalli Temsilcisi tarafından ele alınmaktadır.

UNESCO Hidroloji Onyıl Geçici Millî Komitesi

(Mühendislik - 33)